

Audiència. Sant Agustí home de fe i de sol·licitud pastoral incansable

Audiència general, dimecres 9 de gener de 2008

26/02/2008

Estimats germans i germanes,

Després de les grans festivitats nadalenques, vull tornar a les meditacions sobre els Pares de l'Església i parlar avui del pare més gran de l'Església llatina, sant Agustí:

home de passió i de fe,
d'intel·ligència altíssima i de
sol·licitud pastoral incansable.

Aquest gran sant i doctor de
l'Església sovint és conegut, almenys
de fama, fins i tot pels qui ignoren el
cristianisme o no tenen familiaritat
amb ell, perquè va deixar una
empremta profundíssima en la vida
cultural d'occident i de tot el món.

Per la seva singular rellevància, sant
Agustí va exercir una influència
enorme i podria afirmar-se, d'una
banda, que tots els camins de la
literatura llatina cristiana porten a
Hipona (avui Anaba, a la costa
d'Algèria), lloc on era bisbe; i, d'una
altra, que d'aquesta ciutat de l'Àfrica
romana, de la que sant Agustí va ser
bisbe des de l'any 395 fins a la seva
mort, l'any 430, partien molts altres
camins del cristianisme successiu i
de la mateixa cultura occidental.

Poques vegades una civilització ha trobat un esperit tan gran, capaç d'acollir els seus valors i d'exaltar la seva riquesa intrínseca, inventant idees i formes de què s'alimentarien les generacions posteriors, com va subratllar també Pau VI: «Es pot afirmar que tot el pensament de l'antiguitat conflueix en la seva obra i que d'ella deriven corrents de pensament que amaren tota la tradició doctrinal dels segles posteriors» (AAS, 62, 1970, p. 426: L'Osservatore Romano, edició en llengua espanyola, 31 de maig de 1970, p. 10).

Sant Agustí és, a més a més, el Pare de l'Església que ha deixat el nombre més gran d'obres. El seu biògraf, Posidi, diu: semblava impossible que un home pogués escriure tant durant la seva vida. En una trobada pròxima parlarem d'aquestes obres diverses. Avui la nostra atenció se centrarà en la seva vida, que pot reconstruir-se a

través dels seus escrits, i en particular de les *Confessions*, la seva extraordinària autobiografia espiritual, escrita per a lloança de Déu, que n'és l'obra més famosa. Les *Confessions*, precisament per la seva atenció a la interioritat i a la psicologia, constitueixen un model únic en la literatura occidental, i no sols occidental, inclosa la no religiosa, fins a la modernitat. Aquesta atenció a la vida espiritual, al misteri del jo, al misteri de Déu que s'amaga en el jo, és quelcom extraordinari, sense precedents, i roman per sempre, per dir-ho així, com un "cim" espiritual.

Tornem, però, a la vida. Sant Agustí va néixer a Tagaste, a la província de Numídia, en l'Àfrica romana, el 13 de novembre de l'any 354. Era fill de Patrici, un pagà que després va ser catecumen, i de Mònica, cristiana fervorosa. Aquesta dona apassionada, venerada com a santa,

va exercir en el fill una influència enorme i el va educar en la fe cristiana. Sant Agustí havia rebut també la sal, com a signe de l'acollida en el catecumenat. I sempre va quedar fascinat per la figura de Jesucrist; més encara, diu que sempre va estimar Jesús, però que es va allunyar cada vegada més de la fe eclesial, de la pràctica eclesial, com succeeix també avui a molts joves.

Sant Agustí tenia també un germà, Navigi, i una germana, el nom de la qual desconeixem, i que, després de quedar viuda, va ser superiora d'un monestir femení. El noi, d'agudíssima intel·ligència, va rebre una bona educació, encara que no sempre va ser un estudiant exemplar. En tot cas, va estudiar bé la gramàtica, primer a la seva ciutat natal i després a Madaura i, a partir de l'any 370, retòrica a Cartago, capital de l'Àfrica romana: va arribar a dominar perfectament el llatí, però

no va aconseguir el mateix domini del grec, ni va aprendre el púnic, la llengua dels seus paisans.

Precisament a Cartago sant Agustí va llegir per primera vegada el *Hortensius*, obra de Ciceró que després es va perdre i que se situa en l'inici del seu camí cap a la conversió. Aquest text ciceronià va despertar en ell l'amor per la saviesa, com escriurà, essent ja bisbe, en les *Confessions*: «Aquell llibre canvià els meus afectes» fins al punt que «de sobte se'm féu vil tota esperança vana; i el meu cor desitjava amb fervor increïble la immortalitat de la saviesa» (III, 4, 7).

Atès, però, que estava convençut que sense Jesús no pot dir-se que s'ha trobat efectivament la veritat, i atès que en aquest llibre apassionant faltava aquest nom, en acabar de llegir-lo va començar a llegir l'Escriptura, la Bíblia. Però va quedar

decebut, no sols perquè l'estil llatí de la traducció de la sagrada Escriptura era deficient, sinó també perquè el mateix contingut no li va semblar satisfactori. En les narracions de l'Escriptura sobre guerres i altres vicissituds humanes no trobava l'altura de la filosofia, l'esplendor de la recerca de la veritat, propi de la filosofia. Tanmateix, no volia viure sense Déu; cercava una religió que respongués al seu desig de debò i també al seu desig d'acostar-se a Jesús.

D'aquesta manera, va caure en la xarxa dels maniqueus, que es presentaven com a cristians i prometien una religió totalment racional. Afirmaven que el món es divideix en dos principis: el bé i el mal. Així s'explicaria tota la complexitat de la història humana. També la moral dualista atreia sant Agustí, perquè implicava una moral molt elevada per als escollits; els qui,

com ell, s'adherien a aquesta moral podien portar una vida molt més adequada a la situació de l'època, especialment els joves.

Per tant, es va fer maniqueu, convençut en aquest moment que havia trobat la síntesi entre racionalitat, recerca de la veritat i amor a Jesucrist. I va treure també un avantatge concret per a la seva vida: l'adhesió als maniqueus obria fàcils perspectives de carrera.

Adherir-se a aquesta religió, que comptava amb moltes personalitats influents, li permetia seguir la seva relació amb una dona i progressar en la seva carrera. D'aquesta dona va tenir un fill, Adeodat, a qui estimava, molt intel·ligent, que després estaria present en la seva preparació per al baptisme al costat del llac de Como, participant en els *Diàlegs* que sant Agustí ens va deixar. Per desgràcia, el noi morí prematurament.

Quan tenia al voltant de vint anys, va ser professor de gramàtica a la seva ciutat natal, però aviat va tornar a Cartago, on es va convertir en un brillant i famós mestre de retòrica. Amb el pas del temps, no obstant això, va començar a allunyar-se de la fe dels maniqueus, que el van decebre precisament des del punt de vista intel·lectual, perquè eren incapaços de resoldre els seus dubtes; es va traslladar a Roma i després a Milà, on residia llavors la cort imperial i on havia obtingut un lloc de prestigi, per recomanació del prefecte de Roma, el pagà Simac, que era hostil al bisbe de Milà, sant Ambròs.

A Milà, sant Agustí va adquirir el costum d'escoltar, a l'inici a fi d'enriquir el seu bagatge retòric, les bellíssimes predicacions del bisbe sant Ambròs, que havia estat representant de l'emperador per al nord d'Itàlia. El retòric africà va

quedar fascinat per la paraula del gran prelat milanès; i no sols per la seva retòrica. Sobretot el contingut va tocar cada vegada més el seu cor.

El gran problema de l'Antic Testament, de la falta de bellesa retòrica i d'altura filosòfica, es va resoldre amb les predicacions de sant Ambròs, gràcies a la interpretació tipològica de l'Antic Testament: sant Agustí va comprendre que tot l'Antic Testament és un camí cap a Jesucrist. D'aquesta manera, va trobar la clau per comprendre la bellesa, la profunditat, fins i tot filosòfica, de l'Antic Testament; i va comprendre tota la unitat del misteri de Crist en l'història, així com la síntesi entre filosofia, racionalitat i fe en el Logos, en Crist, Verb etern, que es va fer carn.

Aviat sant Agustí es va adonar que la interpretació al·legòrica de

l'Escriptura i la filosofia neoplatònica del bisbe de Milà li permetien resoldre les dificultats intel·lectuals que, quan era més jove, en el primer contacte amb els textos bíblics, li havien semblat insuperables.

Així, després de la lectura dels escrits dels filòsofs, sant Agustí es va dedicar a fer una nova lectura de l'Escriptura i sobretot de les cartes de sant Pau. Per tant, la conversió al cristianisme, el 15 d'agost de l'any 386, va arribar al final d'un llarg i agitat camí interior, del que parlarem en una altra catequesi. Es va traslladar al camp, al nord de Milà, al costat del llac de Como, amb la seva mare Mònica, el seu fill Adeodat i un petit grup d'amics, per preparar-se al baptisme. Així, als 32 anys, sant Agustí va ser batejat per sant Ambròs el 24 d'abril de l'any 387, durant la Vigília pasqual, a la catedral de Milà.

Després del baptisme, sant Agustí va decidir tornar a Àfrica amb els seus amics, amb la idea de portar vida en comú, a l'estil monàstic, al servei de Déu. Però a Òstia, mentre esperava per embarcar-se, la seva mare sobtadament va emmalaltir i poc més tard va morir, destrossant el cor del fill.

Després de tornar finalment a la seva pàtria, el convertit es va establir a Hipona per fundar allí un monestir. En aquesta ciutat de la costa africana, malgrat resistir-se, va ser ordenat prevere l'any 391 i va començar amb alguns companys la vida monàstica en què pensava des de feia bastant de temps, repartint el seu temps entre l'oració, l'estudi i la predicació. Volia dedicar-se només al servei de la veritat; no se sentia cridat a la vida pastoral, però després va comprendre que la crida de Déu significava ser pastor entre els altres i així oferir-los el do de la veritat. A

Hipona, quatre anys després, l'any 395, va ser consagrat bisbe.

En continuar aprofundint en l'estudi de les Escriptures i dels texts de la tradició cristiana, sant Agustí es va convertir en un bisbe exemplar pel seu compromís pastoral incansable: predicava diverses vegades a la setmana als seus fidels, ajudava els pobres i els orfes, tenia cura de la formació del clergat i de l'organització de monestirs femenins i masculins.

En poc de temps, l'antic retòric es va convertir en un dels exponents més importants del cristianisme d'aquesta època: molt actiu en el govern de la seva diòcesi, també amb notables implicacions civils, en els més de 35 anys d'episcopat, el bisbe d'Hipona va influir notablement en la direcció de l'Església catòlica de l'Àfrica romana i, més en general, en el cristianisme del seu temps,

afrontant tendències religioses i heretgies tenaces i disgregadores, com el maniqueisme, el donatisme i el pelagianisme, que posaven en perill la fe cristiana en el Déu únic i ric en misericòrdia.

I sant Agustí es va encomanar a Déu cada dia, fins al final de la seva vida: afectat per la febre mentre la ciutat d'Hipona es trobava assetjada des de feia gairebé tres mesos pels vàndals invasors, com explica el seu amic Posidi en la *Vita Augustini*, el bisbe va demanar que li transcrivissin amb lletres grans els salms penitencials "i va demanar que pengessin els fulls a la paret de davant, de manera que des del llit, durant la seva malaltia, els podia veure i llegir, i plorava intensament sense interrupció" (31, 2). Així van passar els últims dies de la vida de sant Agustí, que va morir el 28 d'agost de l'any 430, sense haver complert els 76 anys. A les seves obres, al seu missatge i a la

seva experiència interior dedicarem
les trobades vinents.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-
sant-agusti-home-de-fe-i-de-sollicitud-
pastoral-incansable/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-sant-agusti-home-de-fe-i-de-sollicitud-pastoral-incansable/) (11/08/2025)